

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני ג' בחשוון תשע"ח | דף היומי בבלי: סנהדרין צט.
דף היומי בהלכה: מסעיף ג' עד סעיף ז'. | לוח יומי מקוצר: עמוד ל"ט סימן רס"ד.
מוסר: פרק י"א 'זהכי נמי בענינינו' עד 'וכמה גדולה עלבונה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: 'ועתה יש לי לכתוב' עד סוף שער התורה.

ענייני דיומא

בתקופה זו, יש מתענים, ויש אומרים סליחות

וביום הראשון של בה"ב, יש שמחליפים את הפיוט של 'מכניסי רחמים' ואומרים במקומו הפיוט שכתוב אצל תענית יום החמשי 'ישראל נושע'; ומכניסי רחמים' אומרים ביום ה'. וטעם הדבר, לפי שביום שני נבראו המלאכים לכך אין רוצים להזכירם בתפילתנו, שלא יראה כאילו אנו מכניסים תפילותנו להם מפני תקפם שביום הזה, ביום בריאתם; ואנו, אין אנו מכוונים את לבנו אלא לאבינו שבשמים בלבד - ישראל נושע בה, ה' - ואין בלתו.

[שו"ע תצב, א ומשנ"ב א; ביאורים ומוספים דרשו, 1; ספר התודעה פרק 1]

בתקופה זו, יש מתענים, ויש אומרים סליחות, בשלשה ימים: שני וחמישי ושני, בזה אחר זה; ובקיצור: בה"ב. סדרי תעניות וסליחות אלו מתקיימים הן בתחילת חודש חשוון, לאחר חג הסוכות, והן בתחילת חודש אייר, לאחר חג הפסח. מטרת הצום היא לכפר על חטאים אפשריים שנגרמו מרוב המשתה והשמחה היתירה בימי החג הרבים, אשר מלבד החובה שבקיום הסעודות והמשתאות, הרי המון העם אינו טרוד במלאכתו, ויש להם פנאי להרבות בכך. וכתב הלבוש שלפיכך לא תיקנו סדר זה לאחר ימי החנוכה, כיון שבימים אלו אין המשתה והשמחה חובה, וגם העם טרוד במלאכתו, ואינם נוהגים בהם בשמחה יתירה.

הדף היומי בהלכה

האם ניתן לקיים מצות הדלקת נרות בתאורת החשמל?

החשמל, המתחדש בכל עת, נחשבת כהדלקת פתילה ללא שמן, שאין יוצאים בה ידי חובה. והמנהג בכל מקום - ויש אומרים שהדבר חובה! - להדליק דווקא נרות, אלא שראוי להדליק גם את תאורת החשמל לכבוד שבת. [ביאורים ומוספים דרשו, רסד, 41]

יש אומרים שמצות הדלקת הנר מתקיימת גם בתאורת החשמל, ולא רק בנוהג שיש בה חוט לוהט, אלא אף בנורת פלורוסנט וכיוצא בה. ויש אומרים שאין הדברים אמורים אלא בתאורה הפועלת באמצעות סוללות, שכח החשמל כבר מונח בה בשעת ההדלקה; אבל תאורה הפועלת באמצעות הזרם של חברת

הדף היומי בהלכה

האם בזמננו יש עדיפות להדליק נרות שבת בשמן זית?

מגדולי ישראל - להדליק בנרות רגילים. אולם, יש אומרים שגם בזמננו מצוה מן המובחר להדליק נרות שבת בשמן זית, משום כבוד הברכה ומטעמים נוספים; וכן מנהג רבים. [שו"ע רסד, א ר"ו, ומשנ"ב כג; ביאורים ומוספים דרשו, 42]

מצוה מן המובחר להדליק נרות שבת בשמן זית, ובפתילה של פשתן, צמר גפן וכדומה; מפני שהם דולקים כראוי ואורם זך וצלול. ויש אומרים שהנרות המוצקים שבימינו, העשויים מחומרים משובחים הדולקים היטב ונותרים מוצקים במשך כל זמן הבעירה, עדיפים אף משמן זית; וכן נהגו בבית כמה

האם ניתן להדליק נרות שבת בתערובת של שמן כשר ופסול?

הפסול 'בטל' והתערובת כשרה. ושמונים שפסלו חכמים מחשש שיעברו על איסור 'מבעיר' כדי לשפר את האור. ואם ערבו שמן פסול בשמן כשר, אף אם באופן זה הנר דולק כראוי - אסור להדליק בתערובת. מחשש שידליקו בשמן הפסול בפני עצמו; אך אם השמן הכשר מהווה רוב בתערובת, השמן

חכמינו ז"ל גזרו שלא להדליק נרות שבת בשמונים מסוימים, מחשש שיעברו על איסור 'מבעיר' כדי לשפר את האור. ואם ערבו שמן פסול בשמן כשר, אף אם באופן זה הנר דולק כראוי - אסור להדליק בתערובת. מחשש שידליקו בשמן הפסול בפני עצמו; אך אם השמן הכשר מהווה רוב בתערובת, השמן

קנין חכמה

מי חיבר את ה'תוספתא'? ומתי נכתבו ה'תלמודים' - הירושלמי והבבלי?

והתוספתות והברייתות, עד שחיבר רבי יוחנן ה'תלמוד ירושלמי', בארץ ישראל, קרוב לשלש מאות שנה אחר חורבן הבית, ונקרא 'ירושלמי', בשביל שהיה דר בירושלים. ואחר כך, כמו מאה שנה, חיבר רב אשי שהיה בבבל ה'תלמוד בבלי'. וענין שני ה'תלמודים', הוא פירוש דברי המשנה, וביאור עמקותיה, ודברים שנתחדשו בכל בית דין ובית דין מימות רבי יהודה הנשיא ועד חיבור הגמרא". [ארחות צדיקים, שער התורה]

"רבי יהודה הנשיא חיבר המשניות וישב כל ימיו הוא ובית דינו ולמדו המשנה ברבים, והיו לפניו גדולי חכמי ישראל שקיבלו ממנו, ועמהם אלפים ורבות משאר החכמים. ותלמידיו של רבי יהודה הנשיא גם כן חיברו חיבורים: רב חיבר 'ספרא' ו'ספרי', לבאר ולהודיע עיקרי המשנה; ורבי חיבר ה'תוספתא', לבאר עניני המשנה; וכן רבי הושעיא ובר קפרא חיברו 'בבלי' לבאר דברי המשנה. ונתגלגל הדבר כך, עד שבאו האמוראים, והיו להם מחלוקות בפירוש המשניות

לעכבר יש שני שונאים מרכזיים: החתול ובעלת הבית. שניהם שונאים אותו, אבל נקודת המוצא שלהם שונה מאוד

ראיון עם הרה"ג ר' יעקב סירוטה, לכ-50 חונכים שנערכה על ידי 'אחינו', לקראת שילובם ללימוד עם בחורים בישיבות הקדושות.

יעקב א. לוסטיגמן

יכולים לסכם את המהלך כי עדיין לא סיימנו אותו. הסדנאות הן רק שלב ראשון בלבד, עכשיו אנחנו בעיצומו של השיבוץ, ולאחר מכן מגיע השלב השלישי ארוך הטווח בו אנחנו מלווים למעשה כל אחד מהחונכים שהוכשרו דרכנו, ומדריכים אותם גם תוך כדי עבודה.

"רבי חיים מברסק אמר משל על עכבר. לעכבר יש שני שונאים מרכזיים: החתול והבעלבוסטע. שניהם שונאים אותו ויהרגו אותו אם יפגשו בו, אבל נקודת המוצא שלהם שונה מאוד. הבעלבוסטע היתה מעדיפה שלא להיתקל בעכבר, ורק כשהיא רואה שהוא נכנס לבית שלה היא נאלצת להילחם בו. החתול לעומת זאת, מייחל ומקווה לפגוש עכבר כי הוא רוצה לאכול אותו.

"כך גם בנושאים של פיקוח וניהול. יש מפקח שתמיד יחפש למצוא משהו רע, כמו פקח חניה שרוצה לסיים את היום עם מספר דו"חות גבוה יותר, ויש את המפקח שמעדיף לא למצוא חסרונות. אנחנו מפקחים על האברכים שלנו בגישת ה'בעלבוסטע'. לא מחפשים את הבעיות אלא משתדלים ופועלים במרץ כדי שהכל ילך כשורה. כל אברך שעבר הכשרה אצלנו יזכה בעז"ה ללווי וסיוע, ולשם כך מינינו רכזים מתוך המערכת, שאחראים לשמור על קשר שוטף עם החונכים ועם הישיבות, להכווין, לסייע ולהעצים את האברכים גם אחרי שהם כבר סיימו את ההכשרה אצלנו. זה נכון גם לאברכים שלא משובצים לעבודה דרך 'מוקד הישיבה' ושעובדים באופן עצמאי או במסגרת הישיבות, וזה נכון שבעתיים לאברכים שכן נשארים איתנו וממשיכים לעבוד דרך 'מוקד הישיבה' כפעילי 'אחינו' מן המניין.

בימים אלה הסתיימה בירושלים סדנת ההכשרה שנערכה על ידי 'אחינו' לכחמישים אברכים עמלי תורה, המשולבים בימים אלו כחונכים לבחורים בישיבות הקדושות.

שוחחנו עם הרב יעקב סירוטה, מנהל המחלקה החסידית ב'דרשו' ו'אחינו' אודות הסדנה, ומטרותיה.

אנחנו מפעילים כבר מספר שנים פרויקט של חונכים הלומדים עם בחורי החמד בישיבות הקדושות. הנושא הזה של לימוד עם חונך מאוד התחזק בשנים האחרונות בישיבות.

הסדנא הנוכחית היתה מיועדת לאברכים חסידים, שמעוניינים ללמוד עם בחורים בישיבות הקדושות.

הסדנאות הללו הן מתוך מטרה לשלב את האברכים בפעילות, בין אם במסגרת הפעילות של מוקד הישיבה המפעיל עשרות רבות של חונכים בישיבות החסידיות, ובין אם בשילוב שמבוצע על ידי הישיבות באופן עצמאי

"עם זאת, התוכן שהעברנו בסדנאות מתאים לכל אחד, וגם למי שלא מעוניין ללמוד עם בחורים. זה טוב גם לאברך שרוצה לשפר את הלימוד שלו לבד או עם חברותא. לקראת הסדנה רשימה של עשרים דרכים להחדרת 'גישמאק' בלימוד. הדרכים הללו יעילות גם לחונכים עצמם ולא רק לחניכים שלהם...".

• איך אתה מסכם בסופו של מהלך את הסדנאות?

"זכינו ברוך ה' להצלחה גדולה בסיעתא דשמיא, אבל אני לא חושב שאנחנו

אבא היה מסתגר כאן בבהמ"ד 'צופיוף' מהבוקר ועד אחה"צ, ולומד בהתמדה, וכאשר כבר היינו רעבים, מרוב עוני כמעט לא היה מה לאכול, היה מוציא מכיסו ביסקוויט אחד או שנים ונותן לנו

הראשון לציון, רבי יצחק יוסף שליט"א, מספר על התמדתו המופלאה של אביו הגדול מרן רבי עובדיה יוסף זצוק"ל.

גמורים ורחוקים מהדת, ונושאים בכל מיני תפקידים שונים, והחתן הפתיע אותי באומרו שעתה הוא מוכן להיבחן על כל מסכתות הש"ס שלמדו בסדרי הישיבה לצד כל שו"ת יחיה דעת שלמד בזמני הפנאי.

החילולי לבחון אותו בפני קבל עם ועדה, ועל הכל ענה בצורה נפלאה ומיוחדת והיה מעמד קידוש שם שמים, התרגשתי מאד לאור העובדה שבחור זה בתחילת היותו לומד בישיבה היה בחור חלש מאד, ובקושי היה מבין את פשט הגמרא, היה יושב בסדר וחוזר הרבה פעמים להסביר לעצמו, אמר אביי, אביי אמר, אמר אביי, אביי אמר, אפילו כזה דבר פשוט לא היה נקלט במוחו בנקל, אבל על ידי השקידה וההתמדה צמח לגדולות, וכיום הוא מכהן כראש כולל חשוב בדרום הארץ.

הראש"ל חתם ואמר: "וזה מוסר השכל שחייב כל בן ישיבה לשים נגד עיניו, שלא העיקר הכישרונות או הייחוס, העיקר זה רק ההתמדה בתורה עם יראת שמים, רק כך צומחים לגדולות, ולכן אני מחזק את ידיו של הרב הגאון רבי יוסף חי סימן טוב העומד בראשות ישיבת המתמידים לבני התורה השוקדים בה בזמני הפנאי".

בדרשה שנשא הראשון לציון, הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א, בפני מאות משתתפים במעמד שהתקיים על ידי 'ישיבת המתמידים' הנערכת בימי בין הזמנים בבית המדרש 'צופיוף' בירושלים, סיפר הרב בקצרה על התמדתו הגדולה של אביו מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל אשר לא מש מאהלה של תורה יומם ולילה, ושקע אך ורק בתורה, בעמל ויגיעה רבה.

בין היתר סיפר: "אבא מעולם לא לקח אותנו לטיולים, אפילו בחגים היה לוקח אותנו אתו ומסתגר כאן בבהמ"ד 'צופיוף' מהבוקר ועד אחה"צ, ולומד בהתמדה, וכאשר כבר היינו רעבים, מרוב עוני כמעט לא היה מה לאכול, היה מוציא מכיסו ביסקוויט אחד או שנים ונותן לנו. כך צמח לגדולות".

הראש"ל הוסיף לדבר בשבח הבחורים השוקדים על לימודם אף בזמני הפנאי שבוודאי מהם יצאו גדולי תורה ומורי הוראות וסיפר בהתרגשות: "בעת שכיחתי כראש ישיבה הזמין אותי אחד הבחורים לאירוסיו באולם מחוץ לעיר, ואף שהיה מנהגי להשתתף רק בחתונה של הבחורים, הבחור הבטיח שבאירוסין אני אמצא קורת רוח מרובה ויהיה לי הפתעה גדולה, לבסוף החלטתי לעודדו ולהשתתף באירוסיו, במעמד האירוסין נוכחתי לראות כי כל משפחתו של החתן חילונים

"הנני, באתי לטפל בשיחי הבשמים! מוכן ומזומן הנני, לעשות ככל שיידרש", סיים את דבריו בהתרגשות. ואכן, מנשה זכה לטפח את הצמחים שבאדניות, ומרן זכה לשוב ולברך בכל יום את ברכות הבשמים

הרב אברהם אוניון

הבשמים. מחמת הצער, לא שם איש את ליבו לבשמים שבאדניות. והנה, ביום מן הימים, בשעת בוקר מוקדמת, מתייצב בפתח ביתו של מרן, אחד מדירי הבנין הסמוך, מנשה שמו, גנן במקצועו. מנשה היה נראה מבוהל למדי, נרעש ונרגש, ואיש לא הבין מדוע. "אני חייב להיכנס למרן", אמר, "אני מוכרח למסור לו דבר מה".

וכך סיפר מנשה למרן, כאשר נכנס אל חדרו: "הלילה, בחלומי, הופיעה הרבנית מרגלית ע"ה. היא אמרה לי: 'קום ולך את ביתו של מרן, ותטפל בשיחי הבשמים שבאדניות! עליך לדאוג למרן, שיוכל לברך מאה ברכות בכל יום! עליך לטפח את שיחי הבשמים!'"

"בתחילה סברתי כי 'חלומות שוא ידברו', ולא ייחסתי משמעות רבה לדברי החלום", אמר מנשה, "אולם החלום חזר ונשנה, והבנתי כי חלום אמת הוא". "הנני! באתי לטפל בשיחי הבשמים! מוכן ומזומן הנני, לעשות ככל שיידרש", סיים את דבריו בהתרגשות. ואכן, מנשה זכה לטפח את הצמחים שבאדניות, ומרן זכה לשוב ולברך בכל יום את ברכות הבשמים.

את המעשה הזה סיפר מרן עצמו, בהספידו את רעייתו הרבנית, כאשר מכך הוכיח שהיתה צדיקה גמורה, כי הנה, גם אחר פטירתה, השקיפה מן השמים ושמה עינה על בעלה, שיזכה להשלים מנין מאה ברכות בכל יום... (מתוך 'סיפורים מבית אבא', באדיבות 'הידברות').

הרבנית מרת מרגלית ע"ה, אשת חבר למרן הגאון רבי עובדיה יוסף, שהיום מציינים את יום השנה הרביעי להסתלקות, תמכה במרן בכל עוז ותעצומות. היא תמכה בו ברוחניות ובגשמיות, והיתה ערה וקשובה לכל צרכיו, גם בלא שהזכיר דבר בפיו. תמיד היתה חושבת בינה לבין עצמה, מה תוכל עוד לעשות על מנת להיטיב עם בעלה הדגול.

כך, כאשר הבחינה שמרן מחבב את ברכת הבשמים, וכי הוא מקפיד בכל יום לברך ארבע ברכות, "עצי בשמים", "עשבי בשמים", "מיני בשמים" ו"הנותן ריח טוב בפירות", על מנת להשלים מנין מאה ברכות בכל יום, החליטה לספק לו את מבוקשו על הצד הטוב ביותר.

באדניות שבמרפסת הבית, שתלה הרבנית שתילי בשמים רעננים, ובאופן קבע היתה מטפחת אותם ומשקה אותם, כמידת הצורך. בכל יום היתה קוטפת כמה עלי בשמים, לברכת "עצי" ו"עשבי", ומגישה לפני מרן, שיברך וישאף את ריח הניחוח.

כך נמשך הדבר במשך שנים, עד שהרבנית הסתלקה לבית עולמה. בתקופת האבל, ובימים שלאחר מכן, לא היה מי שיטפל בשתילי הבשמים שבאדניות. שוב לא השקתה ידה האוהבת של הרבנית את הצמחים, והם קמלו ויבשו לאיטם. צער גדול נצטער מרן בפטירת הרבנית. וגם כל בני המשפחה התהלכו אפופי יגון וצער. ומתוך החלל העצום שנפער בהסתלקותה, נשתכח מבני הבית ענין

כל ורשא באה לראות את הצדיק הנסתר שרבי עקיבא איגר גילה. בינתיים שאלו את רבי עקיבא מהיכן ידע שהוא צדיק נסתר? – השיב רבי עקיבא איגר, "יתכן, אך לי לא ידוע שהוא צדיק"

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, מספר על הסנדלר שרבי עקיבא איגר רצה לבקר, ומה נבין מכך על לוט ואברהם

הנסתר שרבי עקיבא איגר גילה. בינתיים שאלו את רבי עקיבא מהיכן ידע שהוא צדיק נסתר? ברוח הקודש? או שהיו לו קשרים איתו, התכתב איתו? "צדיק נסתר?!" תמה רבי עקיבא איגר, "יתכן, אך לי לא ידוע שהוא צדיק." "הוא לא צדיק נסתר? אז למה הרב'ה ביקש ללכת אליו מיד כשהגיע לעיר?" "מה זאת אומרת למה? משום שהוא קרוב שלי, שאר בשרי, ואסור לי להתעלם ממנו. ההלכה היא שזקן הרואה אבדה, זקן, ואינה לפי כבודו – הוא פטור. פעמים שאתה מתעלם. אבל אצל קרוב משפחה כתוב: 'ומבשרך אל תתעלם', כאן אין התר של 'והתעלמת', ואפילו זקן ואינה לפי כבודו מחויב במצוה זו. לכן הייתי מוכרח לבקר את קרובי על אף שסנדלר הוא."

כיצד יתכן, אפוא, שאת לוט – שהיה גיס ואחיין – שולח אברהם מביתו, ואפילו לא מנסה להסביר לו את חומרת עוון הגזל, אולי ישוב מדרכו הרעה ויוכל להניחו להשאר בביתו? התרוץ הוא: אם לוט היה מצדיק את עצמו שגזל כי יש לו יצר הרע, נכון, זה אסור, אבל מה אעשה, אין לי ברירה אני לא יכול להתגבר על היצר הרע – אברהם היה לומד איתו מוסר, מסביר לו את חומרת עוון גזל, ויתכן שלבסוף לא היה נאלץ לשלחו מעל פניו.

אבל זה לא מה שהיה עם לוט. הבעיה היתה אחרת: "רועים של לוט רשעים ומרעים בהמתם בשדות אחרים, ורועי אברהם מוכיחים אותם על הגזל, והם אומרים: 'נתנה הארץ לאברהם, ולו אין יורש, ולוט יורשו, ואין זה גזל, והכתוב אומר והכנעני והפריזי אז יושב בארץ ולא זכה בה אברהם עדין'."

לוט בא עם טענה הלכתית, א גאנצע פלפול במשנה וגמרא בפרק יש נוחלין... הוא טען: על פי דין מותר לי לרעות את בהמותי בשדות אחרים כי הארץ שייכת לאברהם ואני יורשו! אתה נבל ברשות התורה? אתה אומר שעל פי דין הנך עושה את מעשיך? אם כך – אין מה לעשות אתך, הפרד נא מעלי!

שאלו את אלו שעוסקים עם בעלי תשובה, הם יספרו לכם: אותם "גראבע יונג" [פרחים פורקי עול] שאוכלים נבלות וטרפות כי הם פשוט רוצים לאכול ולזלול – עמם אפשר לדבר על חומרת עוון מאכלות אסורות, ועל מעלתו של כל יהודי, ובמקרים רבים הדברים מתיישבים על דעתם והם משנים את התנהגותם. אבל אותם אלו שמתחכמים ואומרים שעל פי דין הדבר מותר, והם שומרי המצוות, הם הדתיים האמיתיים... – אליהם אי אפשר להתקרב אפילו סנטימטר, כי לדעתם הם הצדיקים.

(יחי ראובן)

"הפרד נא מעלי" (בראשית י"ג, ט')

אברהם אבינו נפרד מלוט. הוא לא מנסה להסביר לו על חומרת עוון גזל כדי שישבו מדרכו הרעה ויוכל להשאר, אלא משלח אותו מביתו ואומר לו: גיי געזונטערהייט – לך לחיים ולשלום.

מה קורה כאן, כיצד אברהם אבינו עושה כך לקרובו, שאר בשרו? והלא חז"ל (יבמות סב ע"ב) כבר אמרו: "האובה את שכניו והמקרב את קרוביו... עליו הכתוב אומר: 'אז תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הנני'". לקרב קרוב משפחה זה געוואלדיגע זאך, ענין גדול, והעושה כן – מובטח לו שכשיקרא אל ה' תפילתו תענה.

בענין זה אספר לכם סיפור על רבי עקיבא איגר זצ"ל.

פעם הגיע רבי עקיבא איגר לעיר וורשא, לחתונת נכדו. כל אנשי העיר התאספו בסמוך לאכסניה שבה שהה גדול הדור. הרחובות השחירו מרוב בני אדם, אי אפשר היה לזוז מרוב צפיפות, ומשטרה לא היתה שם שתשמור על הסדר. רבי עקיבא איגר, שראה מחלונו את המוני בני האדם שאל את השמש שלו: "אמור לי, כלום הגיבנת שלי כל כך נוראה עד שאלפי אנשים באים לראות את המום שלי?!" לא עלה בדעתו שבאים לכבודו! הוא חשב שבאים לראות יהודי כפוף עם גיבנת...

על כל פנים הוא שהה באכסניה זמן מה, ואז פנה אל אחד מהנוכחים ושאל: "היכן גר פלוני הסנדלר? ברצוני לבקר אותו!" נהיתה סערה גדולה. מה רוצה גדול הדור מהסנדלר, איש פשוט ביותר? לא עברה שעה שעתיים וכל וורשא ידעה שרבי עקיבא גילה צדיק נסתר, הסנדלר... אלפי אנשים הגיעו במרוצה לראות את הצדיק הנסתר.

והסנדלר עצמו – לא ידע מה רוצים מהחיים שלו. הוא אפילו לא ידע מי זה רבי עקיבא איגר. סביב בית המלאכה שלו נוצרה מהומה. אלפי אנשים התאספו שם. היה לו חלון קטן פונה לרשות הרבים, בקושי נכנס קצת אויר, וכעת מחמת הצפיפות האיומה מסביב לחנותו, לא נכנס אויר פנימה, נעשה מחניק.

הוא צעק: "לכו מכאן, מה אתם עושים פה?"

"באנו לראות את הצדיק הגדול", קראו לעברו.

"איזה צדיק, מי צדיק?" תמה הסנדלר.

הסנדלר אומר שהוא לא צדיק... נו, אבל אם הרב'ה אומר – ברור שהוא צדיק אלא שצדיק נסתר הוא!

אלפי אנשים עמדו שם, שורות שורות. כל וורשא באה לראות את הצדיק